

Małe Miasteczka Lubelszczyzny - Nasz Wielki Skarb

Wstęp

Charakterystycznym elementem krajobrazu kulturowego Lubelszczyzny było i jest małe miasteczko. Jest ono podstawowym elementem układu osadniczego Regionu Lubelskiego w skład którego wchodzi 21 miast i 51 miasteczek. Jedną z charakterystycznych cech lubelskich małych miasteczek była obecność w nich obok ludności polskiej - ludności żydowskiej, prawosławnej jak też unickiej. Tworzyło to unikalny w skali europejskiej krajobraz kulturowy.

W wyniku drugiej wojny światowej małe miasta jako pewna forma socjologiczno - przestrzenna, ze specyficznym klimatem kulturowym przestały istnieć. Pozostały już tylko we wspomnieniach, na starych ilustracjach, fotografiach i kartach literatury. Również zachodzące zmiany okresu transformacji w Polsce przyniosły małym miasteczkom przyśpieszoną degradację. Być może jest to ostatni moment na zabezpieczenie jeszcze istniejących w poszczególnych miasteczkach walorów krajobrazu kulturowego, związanego z układem przestrzennym czy też konkretnymi obiektami budownictwa. Obiekty te często stanowią podstawową tkankę materialną decydującą o ogólnych wartościach kulturowych danego miasteczka. W szczególności chodzi tu o zabytki kultury materialnej takie jak: kościoły, założenia klasztorne, plebanie, synagogi, cerkwie, ratusze, budynki mieszkalne, cmentarze i.t.p. Małe miasteczka stały się w większości obrazem zacofania kulturowego i cywilizacyjnego bez żadnych perspektyw rozwojowych. W tej sytuacji coraz ważniejszym staje się poszukiwanie sposobów przywrócenia do życia tych małych miast. Należy budować wśród mieszkańców świadomość tego, że „zabytki są kapitałem” i mogą stać się czynnikiem rozwoju ich miasta. Świadomość tego, że unikalny o wysokiej jakości zespół krajobrazowo – przestrzenny miasta /czy też wsi/ może przynieść wymierne korzyści i może być stymulacją rozwoju miasteczka. To właśnie jest celem projektu „Małe Miasteczka Lubelszczyzny – Nasz Wielki Skarb”.

Projekt ten składa się z trzech podstawowych elementów:

1. Internetowego portalu informacyjno edukacyjnego „Pamięć Miejsca”.

Najogólniej mówiąc stworzenie tego portalu ma na celu zebranie i uporządkowanie naszej wiedzy związanej z dziedzictwem kulturowym Regionu Lubelskiego. Na podstawie tego będziemy

mogli wskazać te elementy naszego dziedzictwa kulturowego, które są w sposób szczególnie „unikatowe” a tym samym zawierają w sobie znaczący potencjał kulturotwórczy.

2. Szkolne Centra Lokalnego Dziedzictwa Kulturowego „Środki Świata”.

Projekt ten ma na celu animowanie różnego rodzaju działań edukacyjnych i promocyjnych na rzecz rozwoju lokalnego w oparciu o wykorzystanie dziedzictwa kulturowego związanego z konkretną miejscowością.

3. Program ratowania zabytków „Nasze Zabytki – Nasza Przyszłość”

Tworzenie, w oparciu o świadomość tego, że przyszłość i atrakcyjność miasteczka zależy w dużej mierze od potencjału kulturowego i od stopnia zachowania dziedzictwa kulturowego – racjonalnych programów ratowania konkretnych zabytków.